

Przedmowa

Zaledwie pięć lat temu na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego powstało koło naukowe studentów *Ius Net*, skupiające wokół siebie studentów oraz doktorantów zainteresowanych rozwojem nowych technologii i ich wpływu na regulacje prawne. Jednym z pierwszych zagadnień oraz konferencji organizowanych przez koło, wspólnie ze studentami oraz młodymi naukowcami z Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, a także Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, była problematyka *bitcoina* oraz powiązana z nim technologia. Starsi koledzy, a także naukowcy (w tym autor) ze sporym dystansem spoglądali na fascynację tym tematem oraz perspektywą rozwoju kryptowalut, czy powiązanego z nim *blockchaina*. Pięć lat później okazuje się, iż problematyka *blockchain* nie tylko dalej jest aktualna, ale stanowi coraz większe wyzwanie dla prawników. I to ówcześni studenci (a dzisiaj doktoranci oraz aplikanci), a nie ich starsi koledzy mieli rację. Przez ten okres pojawiło się wiele wypowiedzi dotyczących *blockchain*, jego wpływu na prawo, czy wręcz zastępowania prawa poprzez *smart contracts* czy inżynierię prawa. Weszły pierwsze legislacje dotyczące *blockchain*. Dzięki nowej technologii powstało wiele nowych fortun, powstało, ale także upadło wiele podmiotów (w tym „giełd kryptowalut”), *bitcoin* został wywindowany do prawie 20 tys. USD, aby spektakularnie spaść do niespełna kilku tysięcy, powstało kilka tysięcy nowych kryptowalut o kapitalizacji kilku miliardów USD itd.

Konieczne stało się zatem zbadanie prawnych aspektów nowej technologii i jej wpływu na zasady, koncepcje, ale też na regulacje prawne, oraz zdefiniowanie i określenie procesów związanych z *blockchain*, a także ujednoczenie terminologii dotyczącej opisywanej technologii oraz wskazanie sposobu bądź próby rozwiązania problemu związanego z *blockchain* w różnych systemach prawa. Niniejsza publikacja nie ma natomiast na celu oceny technologii *blockchain* i zasadności jej wdrażania. Jej charakter, podobnie jak *blockchain*, nie jest jednolity i odnosi się zarówno do prawa prywatnego, jak i do regulacji publicznych. Zagadnienia prawne przeplatane są z zagadnieniami technicznymi, które w istotny sposób wpływają na rozumienie prawa, a także pozwalają zrozumieć procesy (w tym informatyczne) mające istotny wpływ na prawo. Globalny charakter *blockchain* oraz możliwości z nim związanych wymusił ponadlokalne spojrzenie na zagadnienie, z uwzględnieniem transgraniczności oraz międzynarodowego charakteru ale także globalnych problemów.

Wiele informacji, dokumentów oraz publikacji istnieje czy też zostało opublikowanych wyłącznie w postaci elektronicznej, stąd w pracy wiele jest odnośników do źródeł *on-line*.

Badania nad *blockchain* wymagały zrozumienia jego istoty oraz informatycznych reguł funkcjonowania, co wymusiło szereg konsultacji nie tylko prawnych, lecz także technicznych i informatycznych, w ramach których od pytań banalnych dla informatyka przechodzono, wraz zagłębianiem się w temat, do coraz poważniejszych pytań, konieczność przetestowania funkcjonowania kryptowalut, dokonania transakcji nimi, obejrzenia wielu systemów teleinformatycznych oraz szeregu dyskusji naukowych ze specjalistami z wielu dziedzin prawa, a także cyberbezpieczeństwa, informatyki, identyfikacji, kryptografii, systemów teleinformatycznych itd. Za każdą dyskusję i czas poświęcony na rozmowy i seminaria *on-line* wyrażam głęboką wdzięczność, gdyż bez tej pomocy ani badania naukowe, ani przygotowanie publikacji byłyby niemożliwe.

W szczególności pragnę podziękować Krzysztofowi Kamińskiemu za wprowadzenie w meandry techniki, szereg uwag i dyskusji, a także wnikliwą recenzję, prof. UKSW dr. hab. M. Świerczyńskiemu oraz dr. Z. Okoniowi za seminaria *on-line* i dyskusję dotyczącą prawa prywatnego międzynarodowego, praw autorskich i licencji *bitcoin*a, a także mgr. R. Prabuckiemu (doktorantowi WPIA UO) za dyskusje, długie rozmowy oraz wsparcie w zakresie literatury.

Gdyby nie wsparcie Uniwersytetów umożliwiających pracę, staż, badania naukowe oraz dostęp do zasobów bibliotek, publikacja ta nie mogłaby powstać. Tym bardziej że szereg cytowanych źródeł, czy też opisywanych regulacji prawnych, jest zaledwie kilkumiesięczna, a niektóre wręcz były publikowane w czasie pisania monografii i pilnie pozyskiwane przez zaprzyjaźnione Uniwersytety w celu umożliwienia z nich korzystania i badań naukowych.

Opole, Wrocław, Katowice, Reggio di Calabria,
Tribunj, Jaworze, 2018 r.

Dr hab. prof. UO Dariusz Szostek